

[Niels Helveg Petersen.]

Andre ordførere, de, som har stemt for fly-indkøbene, har været svært tilfredse med ministerens redegørelse. Det er vi ikke. Vi må fraråde ministeren at undertegne aftalen, på grund af den usikkerhed, der er både på det tekniske og på det prismæssige område.

Og så vil jeg nævne et element mere, som bidrager til vor skepsis. Vi ved, at der er intet område, hvor der står så meget på spil, som når der handles fly – må jeg bare referere til udtrykket »århundredets våbenhandel« – og vi ved, at der er intet område, hvor der bruges hårdere salgsmetoder. Vi har for nylig oplevet kæmpeskandaler i kølvandet på handelen med civile fly, hvor der var anvendt salgsmetoder, som var stærkt forargelige. Vi ved, at når der handles udstyr i det omfang og til de værdier, så bruger selskaberne mange midler, og det gør, at der er grund til også for forsvarsministeren og for regeringen at bevare megen sund skepsis over for de optimistiske overslag og forsikringer, som fremkommer. Jeg vil nok sige, at det, der forskrækker mig mest i ministerens redegørelse, er dette fravær af skepsis over for de oplysninger, som er bragt på bane.

Må jeg nævne til sidst, at vi jo i sin tid stemte imod flyenes anskaffelse. Vi mener, at dermed lægger man en meget vigtig del af vor forsvarspolitik fast for en lang årrække, og det var en af begrundelserne, men jeg synes, at i betragtning af den hidtidige udvikling gør man klogt i også fra de partiers side, som står bag dette, at nære en stærkere skepsis end den, der er kommet til udtryk her i dag.

Ib Christensen (DR):

Allerede i 1974 tog retsforbundet afstand fra disse flykøb. Vi gjorde det ikke ud fra en modstand imod et militært forsvar som sådant, men vi gjorde det ud fra de forudsætninger, der var og er for dette flykøb. Vi føler os ikke overbevist om nødvendigheden af denne anskaffelse. Vi synes ikke, at alternativet er tilstrækkeligt undersøgt, herunder andre forsvarsmidler end fly. Vi kender for lidt til prisen, navnlig hvad den vil blive, og vi er imod det kompensationsssystem, som er indeholdt i sagen.

Ministerens redegørelse går ud fra prisniveauet i 1975, men hvad bliver det kommende prisniveau? Ja, det er oplyst, at der bliver tale om 10 pct. ekstra, men hvad bliver

den samlede anskaffelsespris? Det ville være rart at få bare nogle skud på, hvad den bliver. Der siges fortrøstningsfuldt, at det kan holdes inden for forsvarets budgetrammer, men de reguleres jo som bekendt efter prisudviklingen, så det siger egentlig ikke så farlig meget.

Vi savner altså nogle dessiner om, hvad den endelige pris må formodes at blive med den prisudvikling, der kan forudses i de nærmeste år, og vi synes, at man i hele denne sag overhovedet ikke har udnyttet den situation, som alle ved foreligger, nemlig at der i udpræget grad er tale om købers marked.

Om kompensationsaftalerne skal jeg sige, at de er ikke helt udnyttet, men for os er det på ingen måde afgørende. Den beskæftigelsesmæssige virkning, der kan være tale om – 2.670 mandår – er jo, som også tidligere nævnt her af ordførere, en ganske overordentlig beskeden forøgelse af beskæftigelsen. Til gengæld har den altså kostet meget. Det har været en enormt dyr og vil blive en enormt dyr beskæftigelsesforanstaltning, som vi selv kommer til at betale, hvilket fremgår af ministerens redegørelse, da man jo selvfølgelig fra amerikansk side må tage højde for de uundgåelige fordyrelser, som det forhold, at der skal være disse kompensationsordrer til europæisk industri, vil afstedkomme. Det vil med andre ord sige, at man så at sige betaler dobbelt. Man betaler ved tilskud til virksomhederne, der i øvrigt allerede er gået i gang med at forberede sig på disse kompensationsaftalers opfyldelse uden hensyn til, at kontrakten ikke er endeligt underskrevet. Og så betaler man i anden omgang på selve prisen. Det tør nok siges at være en dyr beskæftigelsesforanstaltning, og man kan tilslutte sig tidligere ordføreres ytringer om, at de penge kunne i beskæftigelsesmæssig henseende unægtelig have været anvendt på en bedre måde. Men det er klart, at disse kompensationsordrer skal man have med for at skabe en vis psykologisk baggrund for denne ikke særlig populære anskaffelse, og det er vel den reelle årsag til, at man har hele dette kompensationsystem. Man prøver at skabe sig en psykologisk baggrund for, at hele denne meget, meget dyre anskaffelse kan glide ned. For os at se havde det været meget bedre, om man havde taget en vurdering af flyenes kvalitet, såvel disse som andre muligheder, og så på grundlag af det og ikke på grundlag af det forvanskede kompensationsystem havde fundet ud af, hvad der var den bedste anskaffelse, hvis det over-